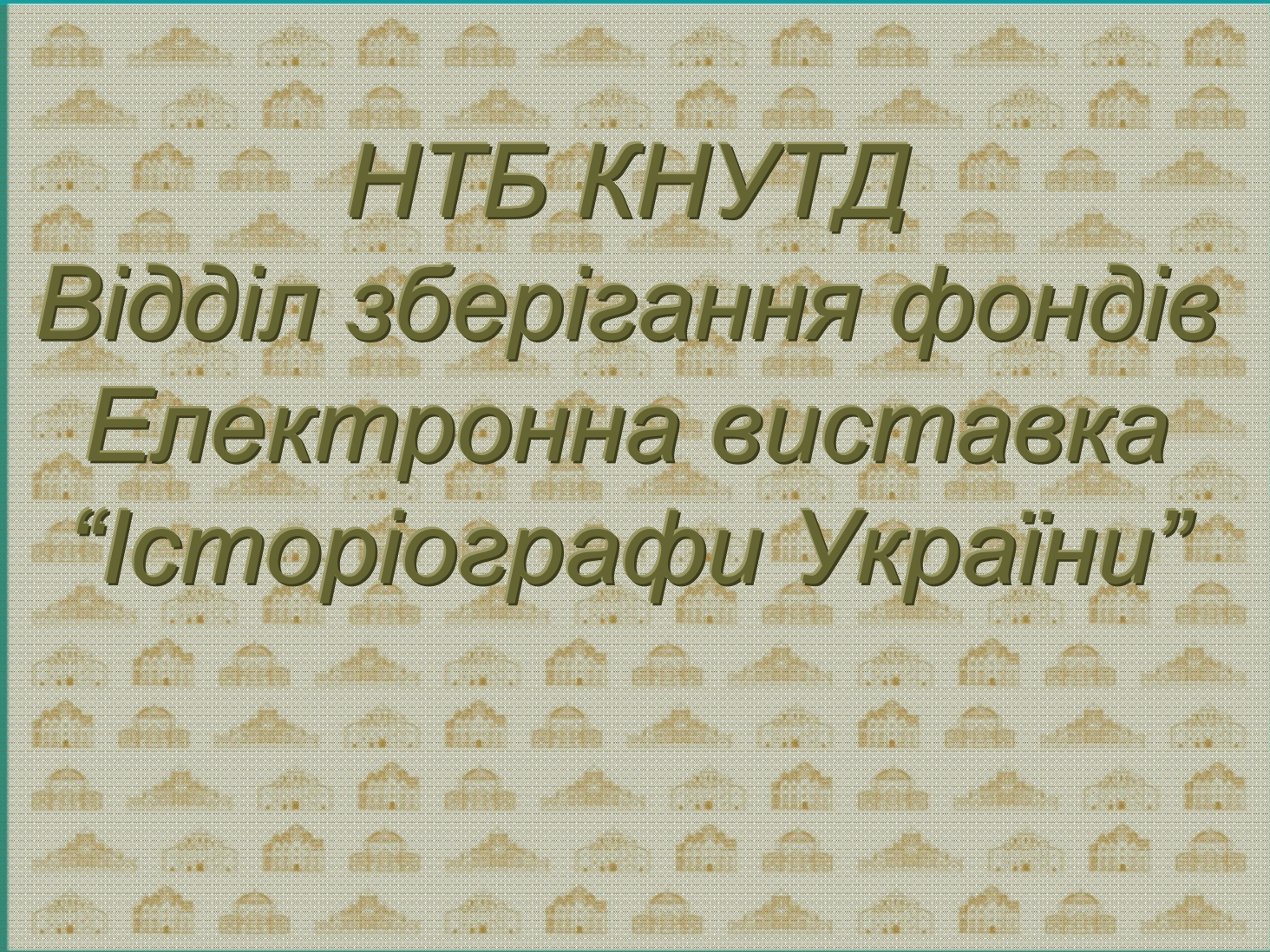

Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ

Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ

Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ

Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ Повернення в Цяґороґ

НТБ КНУТД

Відділ зберігання фондів

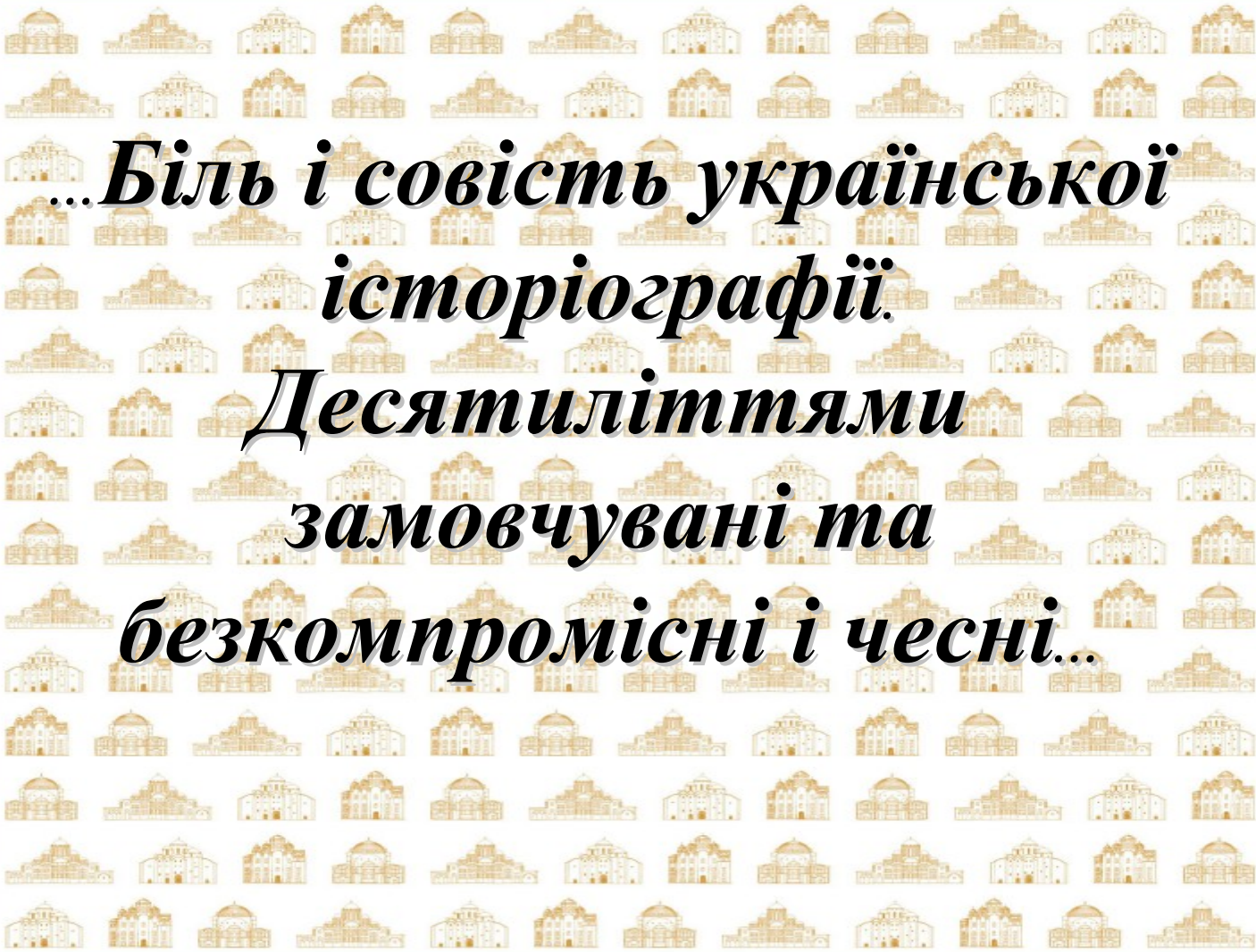
Електронна виставка

“Історіографи України”

Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ

Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ

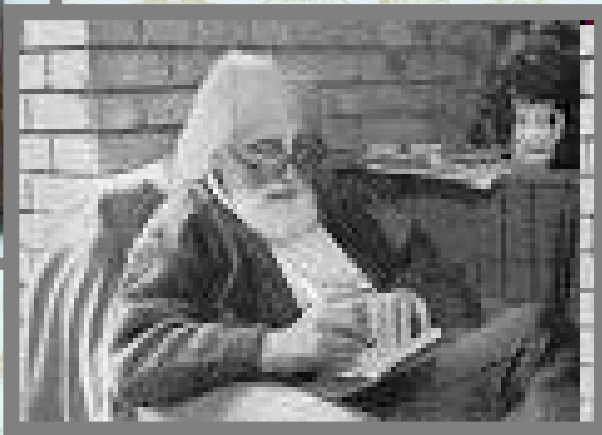

*...Біль і совість української
історіографії.
Десятиліттями
замовчувані та
безкомпромісні і чесні...*

Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ

Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ Покернення в Цяґороґ

Брайчевський Михайло Юліанович (нар. 6 вересня 1924, Київ — пом. 23 жовтня 2001, Київ) — український історик та археолог.

Лауреат премії ім. М. Грушевського, лауреат премії Фондації Омеляна і Тетяни Антоновичів, член Української вільної академії наук (США), дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, голова Київського осередку Українського історичного товариства ім. М. Грушевського, заслужений діяч науки і техніки, почесний професор Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Михайло Юліанович Брайчевський ще за життя став фігурою знаковою. Єдиний з істориків радянської доби, він наважився оскаржити тези ЦК КПРС «До 300-річчя возз'єднання України з Росією», написавши статтю «Приєднання чи возз'єднання?». В результаті був викреслений з офіційної науки і став безробітним. Його книги не друкувалися, а вже видані потрапляли в спецсхвище. Згадувати ім'я Брайчевського (навіть з критикою на його адресу) категорично заборонялося. Але «неіснуючий» вчений-енциклопедист продовжував працювати - в стіл ... Сьогодні в його доробку понад 600 (!) Робіт. Брайчевський виробив свою концепцію стародавньої та середньовічної історії України. А ще Михайло Юліанович складав поеми, створював мальовничі портрети, писав статті в області філософії, мистецтва, кібернетики, астрономії ... Щоб відчутти масштаб цієї особистості, варто переступити поріг будинку номер 33а по вулиці Олеса Гончара, де знаходиться Музей шістдесятництва.

Науковий доробок Брайчевського М. Ю.

- Римська монета на території України. — К., 1959. — 244 с.
- Коли і як виник Київ. — К.: Наукова думка, 1963. — 163 с.
- Когда и как возник Киев. — К.: Наукова думка, 1964. — 183 с.
- Біля джерел слов'янської державності (Соціально-економічний розвиток черняхівських племен). — К.: Наукова думка, 1964. — 355 с.
- Походження Русі. — К.: Наукова думка, 1968. — 224 с.
- Приєднання чи возз'єднання?. — Торонто, 1972. — 66 с.
- Annexation or Reunification. Critical Notes on One Conception.* — Muenchen, 1974. — 60 s.
- Anschluss ader Wiedervereinigung. (Kritische Anmerkungen zu einer Konzeption).* — Munchen, 1982. — 57 p.
- Утвердження християнства на Русі. — К.: Наукова думка, 1988. — 261 с.
- Утверждение христианства на Руси. — К.: Наукова думка, 1989. — 296 с.
- Скарби знайдені і незнайдені. — К.: Наукова думка, 1992. — 88 с.
- Конспект історії України. — К.: Наукова думка, 1993. — 208 с.
- Вступ до історичної науки. — К., 1995. — 168 с.
- Походження слов'янської писемності. — К., 1998. — 152 с.
- Вибрані твори. — Нью-Йорк — Київ, 1999. — 600 с.
- Історичні портрети. — К., 1999. — 95 с.
- Літопис Аскольда. — К., 2001. — 130 с.
- Kleiner Abriss einer Geschichte der Ukraine. Vom Palaolithicum zur Perestroika.* Munchen, 2001. — 247 s.
- Вибрані твори (вид. 2-е). — К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2002. — 600 с.
- Часу круговерть. — К.: Смолоскип, 2003. — 171 с.
- Твори. — К.: Вид-во ім. Олени Теліги., 2004. — Т.1. — 720 с.
- Автор «Слова о полку Ігоревім» та культура Київської Русі. — К.: Фенікс, 2005. — 460 с.
- Вибране.- К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2009. — Т.1. — 720 с.; Т.2. — 816 с.

Джерела інформації про Брайчевського М. Ю.

- Павленко Ю. Михайло Брайчевський і його концепція вітчизняної історії першого тисячоліття нашої ери // М.Брайчевський. Походження слов'янської писемності. — К.: Видавничий дім «KM Academia», 1998, с.5-16.
- Павленко Ю. Життя, прожите з честю // Дзеркало тижня, № 42 (366), 27.10.2001, с.11.
- Павленко Ю. Светлой памяти Михаила Юлиановича Брайчевского // Collegium. Международный научный журнал. вып.11, К., 2001, с.223-225. .
- Павленко Ю. Михайло Брайчевський і його концепція вітчизняної історії першого тисячоліття нашої ери // Михайло Брайчевський: вчений і особистість, К., 2002, с.50-64.
- Бібіков Д. Михайло Брайчевський як дослідник історії стародавнього Києва // Молода нація. — 2006. — № 2. — С. 115–128.
- Бодак О. Про нові надходження архівних матеріалів М. Ю. Брайчевського до фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Тематичний огляд // Рукописна та книжкова спадщина України. — К., 2004. — Вип.9. — С. 285–288.
- Бодак О. Архівна спадщина М. Ю. Брайчевського як джерело вивчення історичної науки та поширення історичних знань (за матеріалами Інституту рукопису НБУВ // Рукописна та книжкова спадщина України. — К., 2005. — Вип.10. — С. 34-49.
- Бодак О. Внесок М. Ю. Брайчевського у розвиток інформаційного забезпечення української бібліографічної діяльності // Бібліотечний вісник. — 2007. — ; № 4. — С.7-39.
- Бодак О. Архів Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Каталог. К., 2007. — 410 с.
та інші.

Вшанування пам'яті

- У листопаді 2014 — січні 2015 року Київська міська державна адміністрація провела громадське обговорення щодо перейменування вулиці Металістів на вулицю Михайла Брайчевського. Попри позитивні результати обговорення Київська міська рада ухвалила відкласти перейменування.
- Наукові читання пам'яті Михайла Брайчевського (1924–2001) "Михайло Брайчевський — учений, громадянин, особистість (м. Київ, 5-6.12.2001 р., Національний університет «Києво-Могилянська академія»).
- Вечір пам'яті та відкриття виставки, присвяченої річниці від дня смерті М. Ю. Брайчевського «Михайло Брайчевський — історик, археолог, романтик» (м. Київ, Музей історії Києва, відкриття 24.10.2002 р.).
- «Пам'ять історії». З нагоди 80-річчя Михайла Брайчевського зі спогадами про вченого та оцінкою його наукового доробку перед студентами НаУКМА виступили доктори історичних наук, професори Л. Залізняк, В. Щербак, Ю. Мицик, Н. Яковенко, к.і.н. Ю. Кухарчук, нар. артистка України Л. Кадирова. (Київ, Національний університет «Києво-Могилянська академія», 6.09.2004 р.).
- Читання пам'яті Михайла Брайчевського (м. Київ, Центр археології Києва, 21 грудня 2007 р., організатор директор Центру М.Сагайдак). У рамках Читань пройшла презентація книги О. П. Бодак «Каталог архіву Михайла Брайчевського у фондах Інституту рукопису НБУ ім. В. І. Вернадського». — К., 2007.
- Презентація 1-го і 2-го томів творів Михайла Брайчевського «Вибране». Відкрив засідання і виступив з вітальним словом декан гуманітарного відділення НаУКМА д.і.н., проф. В.Щербак, ознайомив присутніх зі змістом творів і вів засідання упорядник видання к.і.н. Ю.Кухарчук, виступили перед присутніми М. Плав'юк, Є. Сверстюк, І. Драч, В. Овсієнко, Л. Семикіна, Л. Кадирова, М. Сагайдак, І. Білолипецька, Л. Колотилова, Т. Балабушевич, І. Гирич, О. Бодак. (Київ, Конгрегаційна зала Староакадемічного корпусу Національного університету «Києво-Могилянська академія», 15.09.2009 р.).

Брайчевський М.

Конспект історії України. - К.: Видавничо- поліграфічний центр „Знання”, 1993. - 208 с. - Б-ка журналу „Пам’ятки України”. Кн. 18. - (Сер.І. „Українське відродження: історія і сучасність”. Вип. 5-6).

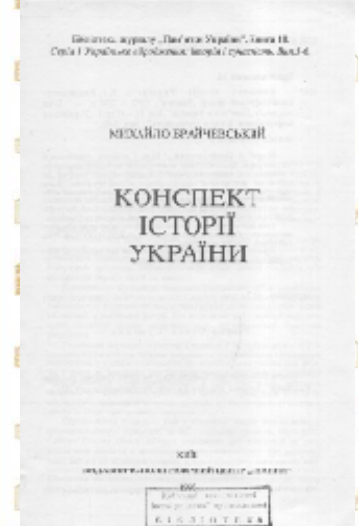
I5BM 5-7770-0830-5

Михайло Брайчевський... Біль і совість української історіографії. Десятиліттями замовчуваний за безкомпромісність і чесність, він, здавалося, робив безнадійну справу, пишучи „до шухляди” все нові й нові сторінки історії України. Його зваблювали кар’єрою в нас, йому пропонували престижний курс лекцій в одному з найкращих університетів світу. Він відмовився від одного й не прийняв другого тільки тому, що треба було або відійти од своїх переконань, або назавжди залишити Україну...

І ось настав час, коли Михайло Брайчевський може відкрито висловлювати свій погляд на сучасність, на історію України-Русі, створивши власну концепцію. Пропонована книжка - виклад системи поглядів видатного українського вченого на історію України.

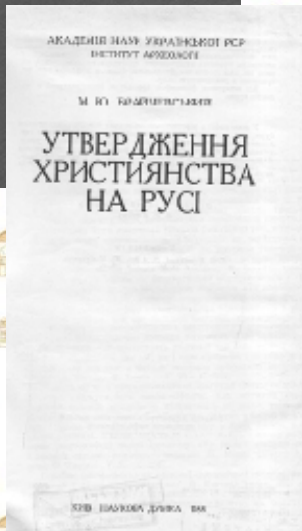
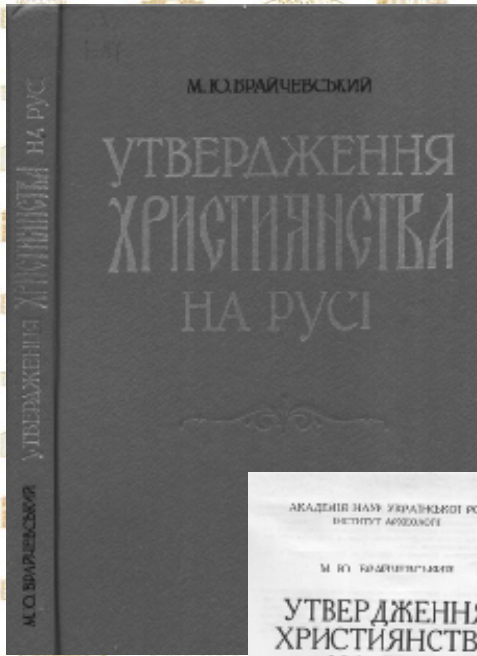

ЗМІСТ

- Передмова 3
- Першопочатки людського життя в Україні 1
- Неолітична революція 18
- Скіфи 26
- Антське царство 33
- Київська Русь 41
- Феодальна роздробленість 49
- Перше Українське королівство 57
- Друге Українське королівство 65
- Козацтво 72
- Національно-визвольна боротьба 79
- Гетьманщина 87
- Руїна 94
- Ліквідація автономії 101
- Україна - колонія царату 109
- Знесення кріпацтва 116
- Індустріальна доба 128 ХУП. Центральна Рада 131
- Громадянська війна 139
- Соціалістичне будівництво 146
- Культурна революція 153
- Друга світова війна 160
- Постіндустріальна епоха 167
- ХХГО. Розгорнуте будівництво комунізму 174
- Застійний період 182
- Перебудова 190
- Спогади про майбутнє (Післямова) 198

ЗМІСТ

ВСТУП

3

Розділ I

ХРИСТИАНСТВО У СХІДНИХ СЛОВ'ЯН ДО
СЕРЕДИНИ IX ст.

5

Розділ II

ПЕРШЕ (АСКОЛЬДОВЕ) ХРЕЩЕННЯ РУСІ 37

Розділ III

БОРОТЬБА ХРИСТИАНСТВА ТА ЯЗИЧЕСТВА
ПРОТЯГОМ X ст.

77

Розділ IV

ВОЛОДИМИРОВЕ ХРЕЩЕННЯ 988 р.

115

Розділ V

ВИНИКНЕННЯ «ВОЛОДИМИРОВОЇ
ЛЕГЕНДИ»

166

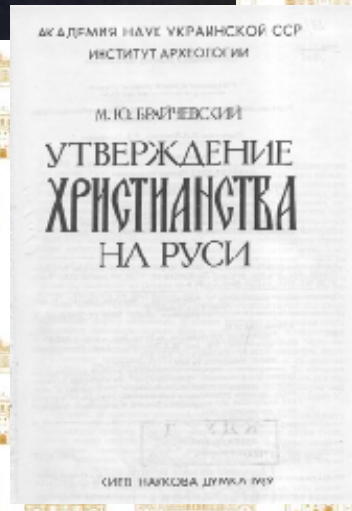
Розділ VI

НАСЛІДКИ ХРИСТИЯНІЗАЦІЇ КИЇВСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ

206

ЦИТОВАНА ЛІТЕРАТУРА 229

СОДЕРЖАНИЕ

ВСТУПЛЕНИЕ

3

ГЛАВА I

ХРИСТИАНСТВО У ВОСТОЧНЫХ СЛАВЯН ДО СЕРЕДИНЫ IX в.

5

ГЛАВА II

ПЕРВОЕ (АСКОЛЬДОВО) КРЕЩЕНИЕ РУСИ

ГЛАВА III

БОРЬБА ХРИСТИАНСТВА И ЯЗЫЧЕСТВА НА ПРОТЯЖЕНИИ X в.

89

ГЛАВА IV

КРЕЩЕНИЕ ВЛАДИМИРА 988 г.

134

ГЛАВА V

ВОЗНИКНОВЕНИЕ "ВЛАДИМИРОВОЙ ЛЕГЕНДЫ"

195

ГЛАВА VI

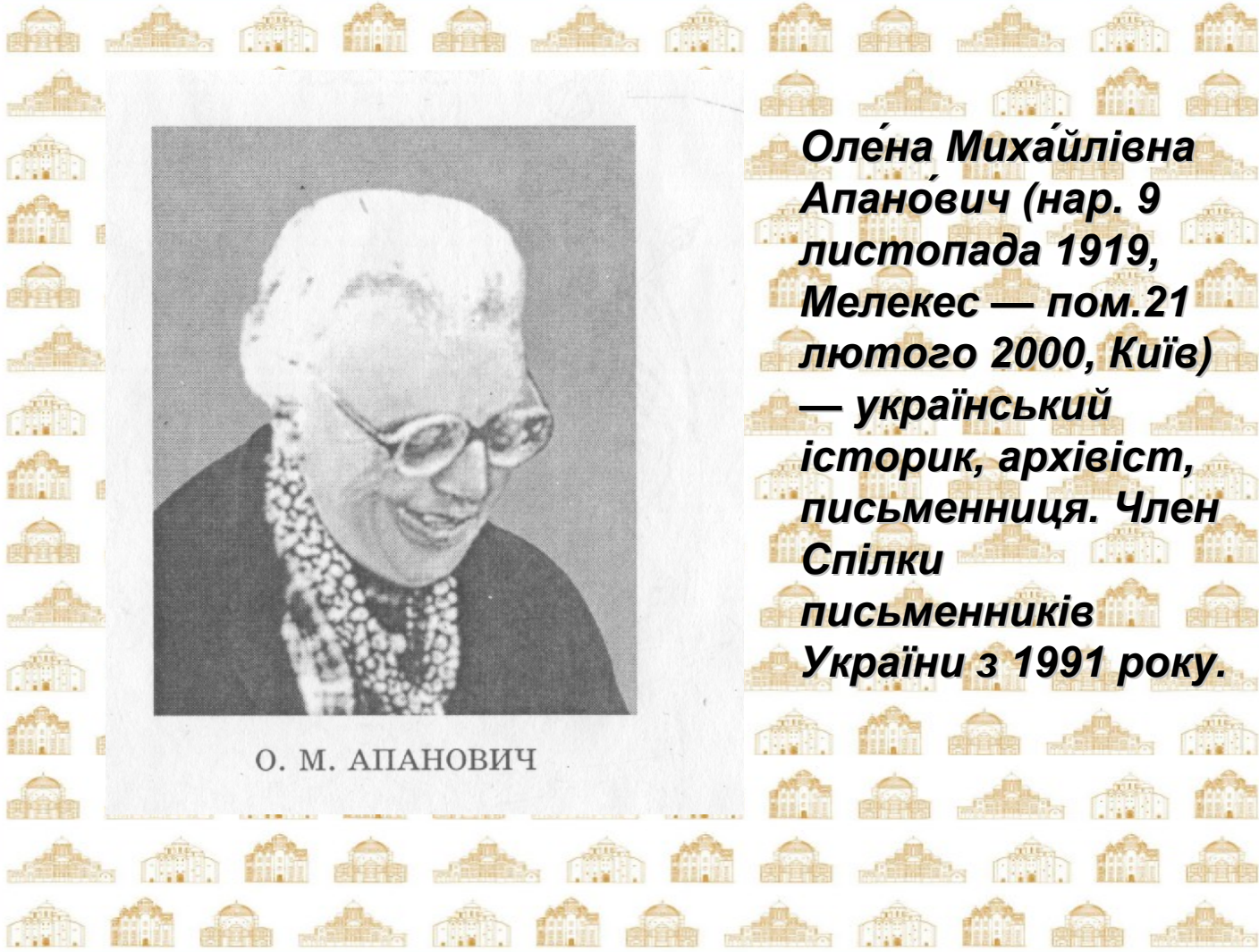
ПОСЛЕДСТВИЯ ХРИСТИАНИЗАЦИИ КИЕВСКОГО ГОСУДАРСТВА

242

ЦИТИРУЕМАЯ ЛИТЕРАТУРА

СПИСОК СОКРАЩЕНИЙ

О. М. АПАНОВИЧ

**Олена Михайлівна
Апанович (нар. 9
листопада 1919,
Мелекес — пом.21
лютого 2000, Київ)
— український
історик, архівіст,
письменниця. Член
Спілки
письменників
України з 1991 року.**

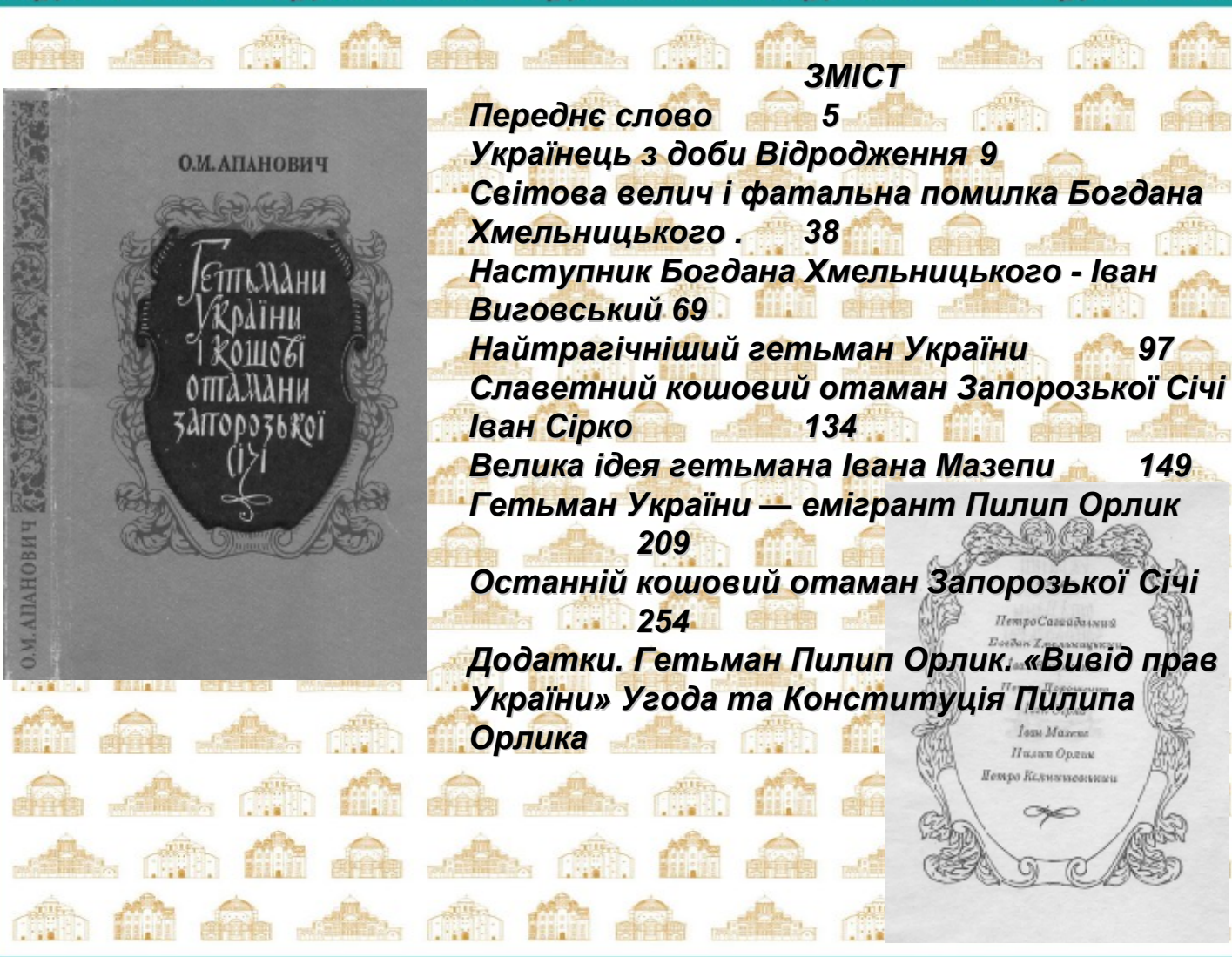
Велика заслуга О.М.Апанович полягає і в тому, що вона разом деякими іншими українськими істориками відродила традицію історико-краєзнавчих досліджень. Скориставшись дозволом компартійної верхівки на обмежене вивчення національно-визвольної війни українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького, О. М. Апанович зайнялась козацькою проблематикою, але вийшла далеко за рамки намірів офіціозу. У 1954 році нею було видано ряд наукових і науково-популярних праць, серед яких вирізняються три брошури: «Історичні місця Визвольної війни українського народу 1649 — 1654 рр.», «Запорозька Січ і її прогресивна роль в історії українського народу», «Переяслав-Хмельницький та його пам'ятники».

Поряд із активною теоретичною історико — краєзнавчою роботою О. М. Апанович велику увагу приділяла проблемі опису та збереження історичних пам'яток, особливо пов'язаних з історією українського козацтва. Насамперед це стосується легендарного острова Хортиця. О. М. Апанович часто писала про славні події, що відбувалися на цьому острові та в його околицях, брала участь у розробці проекту історико-меморіального комплексу запорозького козацтва на Хортиці, підтримувала важливі ініціативи відомого запорізького краєзнавця і діяча державного рангу, який чимало прислужився справі створення Хортицького заповідника – М. Киценка. Пізніше, коли наприкінці 80-х років Хортиці хотіли завдати непоправного удару, проклавши по ній трасу нового мосту через Дніпро, протест О. М. Апанович дійшов до сердець українців – і проект варварського нищення острова був законсервований. Водночас вона підтримала тоді справу відродження Хортицького заповідника у його первісному призначенні, й музей на Хортиці знову став музеєм запорозького козацтва, а не міфічної “дружби народів”.

Велике значення і дотепер має складений О. М. Апанович науковий реєстр пам'ятних місць запорозького козацтва, видрукуваний нею в «Українському історичному журналі» (1967, № 7) та часописі «Україна» (1967, № 5, 16, 42; 1968, № 9, 39, 51). Він і нині зберігає своє значення, бо за минулі 30 з лишком років не було видрукувано досконалішого реєстру. Плідна праця у напрямку дослідження історії запорозького козацтва знайшла яскравий вплив у двох монографіях: «Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70-і роки XVIII ст.» (К., 1961) та «Збройні сили України першої половини XVIII ст.» (К., 1969). То було справді нове і вагоме слово у козакознавстві! У цих книгах, особливо у другій, авторка обґрунтувала концептуальну тезу про те, що збройні сили України, навіть в умовах колоніального наступу Російської імперії, яка використовувала козаків у своїх загарбницьких цілях і водночас поступово позбавляла самостійності, зберігали серйозний мілітарний потенціал, забезпечили багато в чому перемоги над Османською імперією, врешті залишилися важливою ознакою Української держави. Книга «Збройні сили...», хоча й була видана малим накладом (3000 примірників), дістала високу оцінку науковців. Водночас це видання було єдиним після довгих років солідним і об'єктивним дослідженням історії запорозького козацтва, чого українська історична наука не знала з 20-х років. Книга стала бестселером, вона миттєво розійшлася, її без перебільшення прочитали всі свідомі українці, вона зробила ім'я О. М. Апанович відомим по всій Україні.

ЗМІСТ

Переднє слово 5

Українець з доби Відродження 9

Світова велич і фатальна помилка Богдана Хмельницького . 38

Наступник Богдана Хмельницького - Іван Виговський 69

Найтрагічніший гетьман України 97

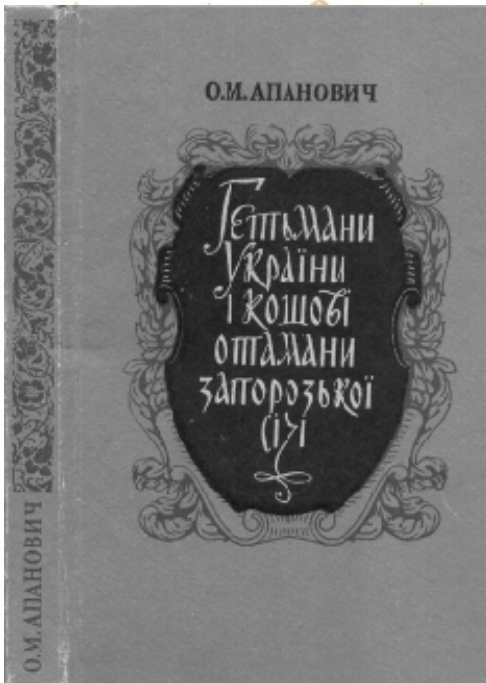
Славетний кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко 134

Велика ідея гетьмана Івана Мазепи 149

Гетьман України — емігрант Пилип Орлик 209

Останній кошовий отаман Запорозької Січі 254

Додатки. Гетьман Пилип Орлик: «Вивід прав України» Угода та Конституція Пилипа Орлика

Збройні сили України

ЗМІСТ

ВСТУП - 11

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ВІЙСЬКО - 13

Комплектування та мобілізація козацького війська — 15

Виникнення і розвиток збройних сил українського народу. Становий характер та класовий принцип комплектування козацького війська. Боротьба старшини проти покозачення посполитих селян. Покріпачення козацтва. «Шукачі» козацтва. «Виборні» і «підпомічники». «Піші неозброєні* козаки. «Куріньчики». Підсусідки. Наймитування. Ухиляння старшини та привілейованої козацької верхівки від військової служби. Віковий склад козацького війська. Територіальний принцип комплектування та мобілізації війська.

Організація та порядкування — 51

Кавалерія і піхота. Тактичні та організаційно-господарчі одиниці козацького війська. Артилерія. Артилерійські команди. Взаємовідносини між царським урядом та козацьким командуванням. Гетьман. Генеральна військова канцелярія. Генеральна старшина. Бунчукові товариші. Полковники та полкова старшина. Сотник і сотенна старшина. Отамани.

Озброєння і забезпечення — 79

Озброєння. Забезпечення боєприпасами. Забезпечення провіантом. Військовий козацький одяг. Забезпечення кіньми та фуражем. Утримання артилерії. Забезпечення старшини. Наймані (охотницькі) війська.

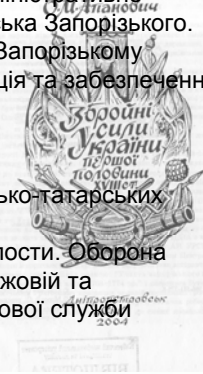
Запорізьке військо в першій половині XVIII ст. — 105

Автономність Запорізької Січі. Укріплення на Запоріжжі. Адміністративно-політичний устрій Запорізької Січі і соціальна структура Війська Запорізького. Царський уряд і Запоріжжя. Комплектування і мобілізація в Запорізькому війську. Характеристика родів військ на Запоріжжі. Організація та забезпечення Запорізького війська. Запорізьке воєнне мистецтво.

СТОРОЖОВА І ДОПОМІЖНА СЛУЖБА НА УКРАЇНІ - 131

Фортеці і форпости та їх роль у захисті населення від турецько-татарських нападів —133

Фортеці. Організація прикордонної сторожової служби. Форпости. Оборона кордонів під час війни. Участь селян і міщан у зимовій сторожовій та прикордонній службі. Ставлення царського уряду до сторожової служби козацтва. Розвідувальна діяльність козацького

Козак Максим Параста грає на бандурі. початок XVIII ст.

Запорізькі лютні («скотлани»).

Тарпати. Справа – козацька гармата в березі.

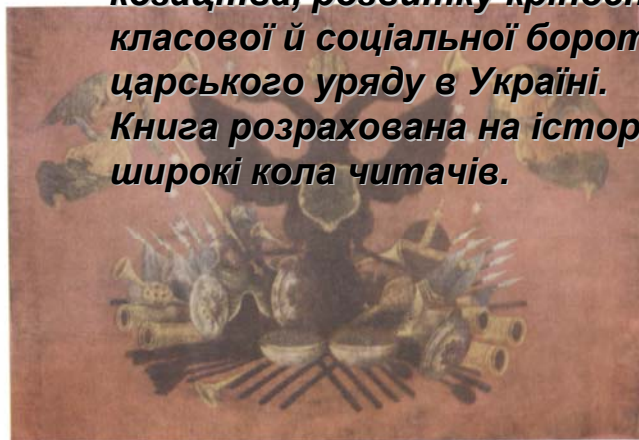
Самий великий Козак України

Степовий шолом Лівобережних козаків

Козак-підпомічник.

Прапор Війська Запорізького (зворотна сторона)

Виборний козак.

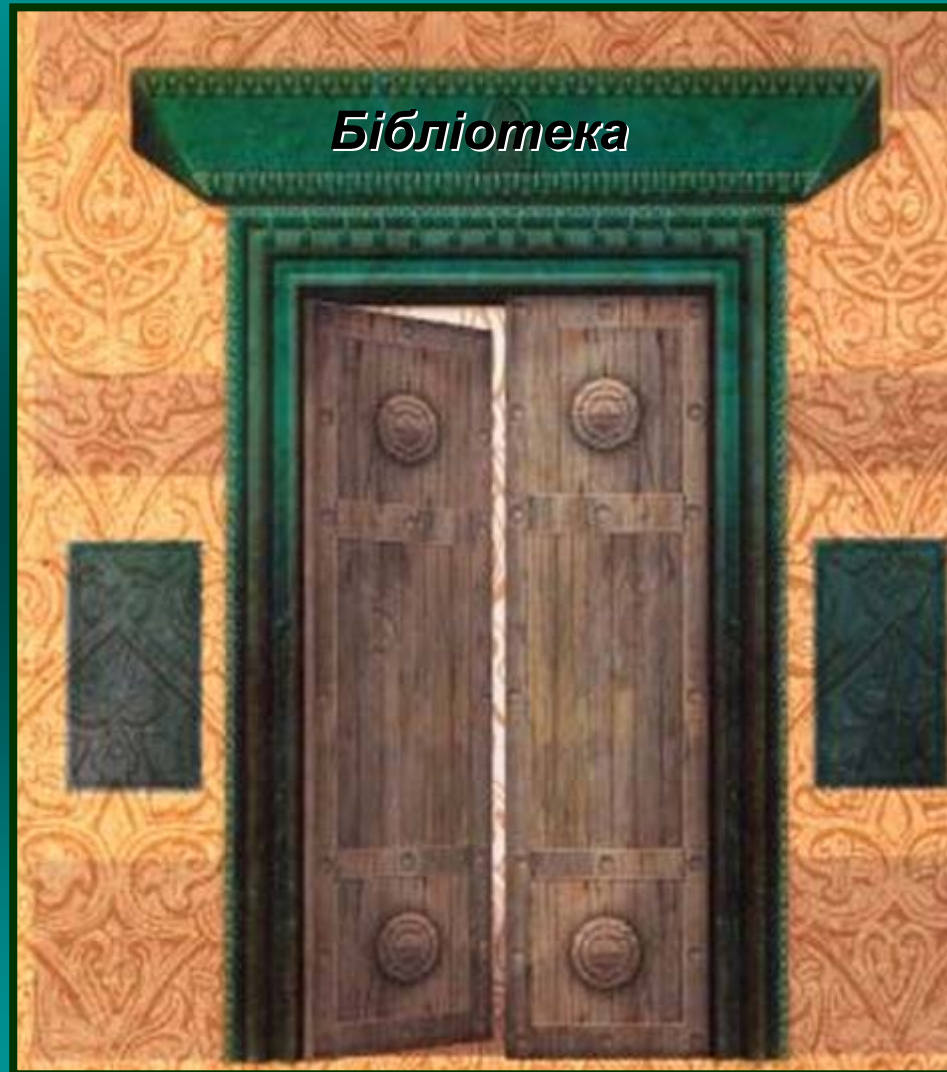
Козак-підпомічник

В монографії на основі нових архівних джерел дається характеристика збройних сил України в першій половині XVIII ст., досліджуються комплектування, мобілізація, організація озброєння та забезпечення українського козацького війська, сторожова та допоміжна служба в Україні. Особливо висвітлюється стан Запорізького війська у цей період. Автор показує залежність структури, матеріально-технічного оснащення українських збройних сил від рівня розвитку козацького господарства, диференціації козацтва, розвитку кріпосницьких відносин, класової й соціальної боротьби та політики царського уряду в Україні. Книга розрахована на істориків, студентів і широкі кола читачів.

Повітря в Царгороді

Щиро дякую за увагу.

My heartiest thanks for your attention.